Україна

ПАСПОРТ

об'єкта культурної спадщини

Залишки Старозбаразької фортеці (руїни). (Замок (руїни))

(найменування об'єкта)

вид	тип	Категорія пам'ятки
Архітектурний, археологічний	Комплекс, визначне місце	Національного значення.

1. Дата утворення об'єкта:

XIV – XVI сторіччя. н. е. (XIII сторіччя н.е.)

2. Місцезнаходження об'єкта:

Тернопільська область, Тернопільський район, с. Старий Збараж

3. Охоронний № пам'ятки:

архітектури національного значення 1586

4. Дати і № рішень, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

Постанова Ради Міністрів України від 06.09.1979р, №442
(24.08.1963 р., № 970)

5. Наявність охоронних дощок, охоронних знаків, інших інформаційних написів, позначок:

Кам'яний пам'ятний знак у вигляді хреста.

6. Власник:

Державна власність. Балансоутримувач - Національний заповідник «Замки Тернопілля» Генеральний директор заповідника - Маціпура Анатолій Вікторович, тел. 03550 2-42-47

7. Користувач:

Національний заповідник «Замки Тернопілля». Генеральний директор - Маціпура Анатолій Вікторович
47302, м. Збараж, вул. Б. Хмельницького, 6 тел. (03550) 24247

8. Охоронний договір:

Охоронний договір від 03 березня 2014 року, підписаний між Департаментом культури, релігій та національностей Тернопільської

облдержадміністрації в особі директора Шергея Григорія Платоновича та Національним заповідником "Замки Тернопілля" в особі генерального директора Маціпури Анатолія Вікторовича.

9. Функціональне використання:

сучасне	**первісне**	**інші (протягом часу існування об'єкта)**
Територія національного заповідника «Замки Тернопілля»	Замок, поселення, городище.	Пасовище

10. Історичні дані про об'єкт:

Замок, що виник на Княжій горі в 1383 р, на території давньоруського городища IX-XIIIст на місці старовинної дерев'яної фортеці, був міцною твердинею, що захищала населення від набіг турецько-татарських зайд, які були в той час справжнім нещастям для тодішніх жителів наших земель. Мурований з каменю оборонний замок довго служив своїм господарям і мешканцям навколишніх поселень. Детального опису первісного вигляду фортеці нема, збереглася давня гравюра, на якій зображено шість кількаповерхових веж. Після II світової війни були збережені рештки стін довжиною 30 м, висотою 20 м, кладених з рваного каменю та частина в'їзної брами. Поблизу замку з Пд-Сх сторони знаходились три вали і глибокий перекоп, які входили в систему оборони замку. Наїзди продовжувалися періодично починаючи з 13 століття. Так було і в 1474 році, коли замок став центром героїчної оборони від татарської орди хана Айдора. Керував обороною князь Василь Несвітський (Збаразький). Йому не вдалося втримати твердиню, і вона була сильно поруйнована. Відбудований замок існував до 1589 р, потім був знову знищений татарами. На північ від фортеці був старожитній монастир св. Онуфрія, залишки фундаменту якого можна бачити ще сьогодні. На місці монастиря в кінці XVI ст. постала церква Преображення Господнього.

За археологічними даними, вперше люди поселились на даній території ще за доби стародавнього кам'яного віку (палеоліту), приблизно 20-15 тис. років тому. У той час панував льодовиковий клімат, а сучасна Збаражчина входила до так званої перигляційної (прильодовикової) зони і мала вигляд тундрового ландшафту.

Залишки такої палеолітичної стоянки первісних людей знайшли археологи в Збаражі на горі Скалці, що на лівому березі Гнізни, прямуючи в бік Залужжя. На орних землях присадибних городів виявлено стародавні крем'яні знаряддя праці, якими свіжували дичину, вичинювали шкіри, обробляли дерево та кістку. Це різці, скребки, ножі, пилки, а також нуклеуси — великі ядрища кременю, з яких відщеплювали довгі пласкі скалки — ножі.

Ще раніше стоянку доби середнього палеоліту зафіксовано у кар'єрі на горі Веселій поблизу Старого Збаража. Крем'яні вироби, що випадково знайдені у відвалах кар'єру, датуються часом більше 50 тис. років тому.

Неподалік від гори Скалки (Лань), на схилі до ріки Гнізни, відкрито також сліди мезолітичного поселення, що нараховує 10 тис. років до н.е. Археологи впевнені, що це не єдині пам'ятки кам'яного віку в межах сучасного Збаража. У період мідно-кам'яного, бронзового та ранньозалізного віків (IV—I тис. р до н.е.), тут проживали стародавні племена, які займались скотарством і землеробством, рибальством і мисливством. Поселення цього часу виявлені на

обох берегах Гнізни, в околицях м. Збаража і с. Залужжя.

Перші розкопки в межах с. Старий Збараж були проведені в 1930-х рр. польським археологом А.Кіркором. Саме його розкопки, які проводилися в межах сучасного села Старий Збараж, виявили залишки древнього городища: чимало ґрунтових поховань, багато керамічного посуду, залізних наконечників від списів, тощо. Багато археологічного матеріалу, що був знайдений, відноситься до кінця XII і половини XIII століття.

В 1936 р польським археологом Іреною Сівкувною в районі Замкової гори було знайдено срібний скарб. Він складався з більше як десятка срібних речей, в основному жіночих прикрас, вік яких становить біля тисячі років: три срібні гривні, сім бусинок, сім фібул - півкругів з нанизаними кульками, дві підвіски та два орнаментовані браслети. Цей скарб зараз знаходиться частково у Варшавському музеї, а частково в Львівському історичному музеї.

Згідно рішення виконкому Тернопільської обласної ради від 22.03.1971 р. № 147, наказ управління культури обласної державної адміністрації «Про включення та вилучення з Державного реєстру об'єктів культурної спадщини» №112 від 18.10.2005 р.) пам'ятку взято під охорону, як багатошарову пам'ятку археології (стоянка пізнього палеоліту-35-11 тис. р. до н. е., поселення ранньозалізного часу- VII – VI століття до н. е., ранньослов'янської культури Луки Райковецької - VIII – IX ст. н. е., городище давньоруської культури-X,XI, XII-XIII ст. н.е.) місцевого значення (ох №2359).

В травні 1997 р були проведені археологічні розкопки на місці Старозбаразької фортеці і на прилеглій території. Їх проводили спільно з нашими працівниками вчені-археологи з Львівського інституту українознавства ім. І. Крипякевича Національної Академії Наук України. Керував роботами кандидат історичних наук Михайло Филипчук. Тоді було визначено передбачувані контури фортеці на місці і попередньо визначено розташування стін, оборонного валу і рову перед ним. З картосхеми, складеної М. Филипчуком випливає, що фортеця мала неправильний в плані чотирикутник з різнодовжинними сторонами та півкруглими вежами-бастеями по боках. Поряд з цим проведені також розвідки на місці існування інших археологічних об'єктів.

В червні розпочалися практичні роботи з вивчення території замкової гори. Ними керувала вчений археолог Тернопільського краєзнавчого музею Марина Ягодинська. Досліджено оборонний вал і частину рову перед оборонним валом. 2,5-метровий культурний шар, виявлені знахідки переконливо свідчать про те, що в цьому районі і в IX столітті вирувало життя. Відбувалися тут збройні сутички і в пізніші віки. Про це свідчать численні знахідки наконечників стріл від лука. Можна з впевненістю припустити, що вони були залишені під час численних татарських набігів.

В червні – липні 2018 р Старо-Збаразьке городище досліджувалось експедицією НЗ «Замки Тернопілля» спільно із Тернопільським обласним центром охорони і наукових досліджень на чолі із М. Ягодинською. В результаті досліджень було виявлено підкліті жител XIV-XVI ст. Також вперше на території Старозбаразького городища виявлено матеріали Комарівської культури. Окрім цього було досліджено третій оборонний вал городища. Також виявлено велику кількість кераміки XII-XVI ст.

11. Відомості про сучасний стан об'єкта:

Розташування об'єкта і його роль у навколишньому середовищі	Залишки Старозбаразької фортеці (руїни) розташовані на верхів'ї гори Замкової (або Княжої) (висота 399,3м від рівня моря). Фортеця обмежена з заходу долиною р. Гнізна, з півночі – межує з охоронною зоною території церкви Преображення Господнього, яром та старим кам'яним кар'єром, зі сходу – вузьким яром міжгір'ям гір «Княжа» та «Лань», по дні якого проходить польова дорога , з півдня –яром та присадибними городами. Знаходиться приблизно за 2-3 км на південний захід від районного центра м. Збаража.
Ландшафт	Доступ до твердині з боку долини річки Гнізна утруднюють урвисті схили.
Опис об'єкта	На території дитинця городища були досліджені підвальні приміщення з склепінням пізньосередньовічного замку. Від городища залишилося три лінії добре помітної оборони –вали з ровами. Слабо прослідковується останній четвертий вал, що знаходиться поблизу сільського цвинтаря. Сільський цвинтар примикає до території городища. В культурному шарі городища фіксується кілька археологічних періодів: пізнього палеоліту, ранньозалізного часу, пізньослов'янської культури Луки Райковецької (VIII-IX ст.), давньоруської культури X,XI,XII-XIII ст. Археологічні дослідження довели, що оборонні споруди були побудовані у XII-XШ ст. Пізніше у XV- XVI ст. третій зовнішній вал був реконструйований - надсипаний за рахунок внутрішнього валу. З півночі (в районі кам'яного кар'єру) до городища примикав слов'янський (VIII-IX ст.) тілопальний могильник в урнах
Перебудови, втрати й історичні нашарування	Оборонні вали були суттєво (майже вполовину) понижені у 80-х роках XX ст. в результаті господарської діяльності Збаразького районного керівництва. Північно-західна частина городища разом з залишками оборонних стін замку знищені в результаті функціонування кам'яного кар'єру.
Наявність творів мистецтва та їх опис	Відсутні
Опис території об'єкта	Городище знаходиться на вершині мисоподібного підвищення. Територія городища не заліснена. Зараз схил гори і де-не-де саме городище вкривають кущі.
Загальна оцінка технічного стану	Стан пам'ятки незадовільний Акт технічного стану №9/1 від 14.02.2018 року

об'єкта, дата, № акта технічного стану	
Наявність інженерних мереж та інженерного обладнання	Не має
Дата і № довідки про майнову цінність об'єкта,найменування організації, яка провела оцінку, вартість в гривнях	Згідно експертної оцінки від 10.12.2012 р балансова вартість станом на 1.01.2018 р - 213703 грн

12. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

Залишки фортеці (руїни) (Багатошарова пам'ятка: (стоянка пізнього палеоліту, поселення ранньозалізного часу, пізньослов'янської культури Луки Райковецької, городище давньоруської культури)).

13. Територія об'єкта:

Площа	11,4 га
Опис меж території об'єкта	Територія городища обмежена з заходу долиною р. Гнізна, з півночі – яром та старим кам'яним кар'єром, зі сходу – вузьким яром по дні якого проходить польова дорога , з півдня –яром.

14. Оцінка антропологічної, археологічної, естетичної, етнографічної, історичної, мистецької, наукової чи художньої цінності об'єкта:

Якості об'єкта, завдяки яким він набуває культурної цінності як пам'ятка	Багатошарова пам'ятка, була надійним форпостом галицьких князів на кордоні з Волинським князівством, разом з городищем, в урочищі Бабина Гора, виконувало функції митниці. Саме тут проходив річковий торговий шлях з півдня (від Дністра) на північ.

15. Зони охорони пам'ятки:

Організація-розробник науково-проектної документації	Не розроблялась.
Дата розроблення	_____

науково-проектної документації	
Дата і номер документа про затвердження науково-проектної документації	_____
Короткий опис меж зон охорони із зазначенням площі кожної зони	_____

16. Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №
Звіт Давньоруської археологічної експедиції Тернопільського краєзнавчого музею	1997, 1998, 1999 рр.	Ягодинська М. О.	Інститут археології НАН України. Фонди НЗ «Замки Тернопілля»

17. Дослідницькі й реставраційні роботи на об'єкті:

Найменування робіт	Рік проведення	Замовник	Виконавець	Підрядна організація
Археологічні дослідження (розкопки)	1997,1998 1999		Давньоруська археологічна експедиція (керівник Ягодинська М. О	

18. Основні джерела відомостей про об'єкт:

Археологічні матеріали	Матеріали основного та науково- допоміжного фондів давньоруської археологічної експедиції зберігаються у фондах Національного заповідника «Замки Тернопілля» (колекції кераміки, крем'яні, кістяні, скляні, залізні вироби, остеологічний та антропологічний матеріали).
Іконографічні матеріали	Не має
Архівні	Звіт Давньоруської Археологічної експедиції

матеріали	Тернопільського краєзнавчого музею (Ягодинської М. О.) за 1997,1998,1999 р.р. – архів інституту археології НАН України, фонди Національного заповідника Замки Тернопілля» м. Збараж.
Бібліографічні матеріали	Літопис Руський – К.: 1989. – с.374. Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині ранньослов'янського та давньоруського періодів . –К.: 1982. –с. 159. Ратич О. О. Дрєвнєруські археологічні пам'ятки на території західних областей України. – К.: 1957.

19. До паспорта додаються графічні матеріали та фото фіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Топозйомка	1	2006 р	НДІ «Укрпроектреставрація»
План земельної ділянки	1	2017 р	ТОВ «Галицькі землі»
Схема розташування підземних порожнин	1	2018 р	Науково-виробниче підприємство «Геопром»
Архівне фото	2	30-ті роки 20 ст	Мазуранчик З. Ф.
Фото. Археологічні розкопки	1	1997 р	Інспекція охорони пам'яток історії та культури

Паспорт склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Провідний інженер відділу ОЕРПК НЗ «Замки Тернопілля»	Інженер-будівельник	Соломчак Г.В.		2018 р

Начальник управління культури
Тернопільської облдержадміністрації _____Г. П. Шергей

матеріали	Тернопільського краєзнавчого музею (Ягодинської М. О.) за 1997,1998,1999 р.р. – архів інституту археології НАН України, фонди Національного заповідника Замки Тернопілля» м. Збараж.
Бібліографічні матеріали	Літопис Руський – К.: 1989. – с.374. Археологічні пам'ятки Прикарпаття і Волині ранньослов'янського та давньоруського періодів . –К.: 1982. –с. 159. Ратич О. О. Древнєруські археологічні пам'ятки на території західних областей України. – К.: 1957.

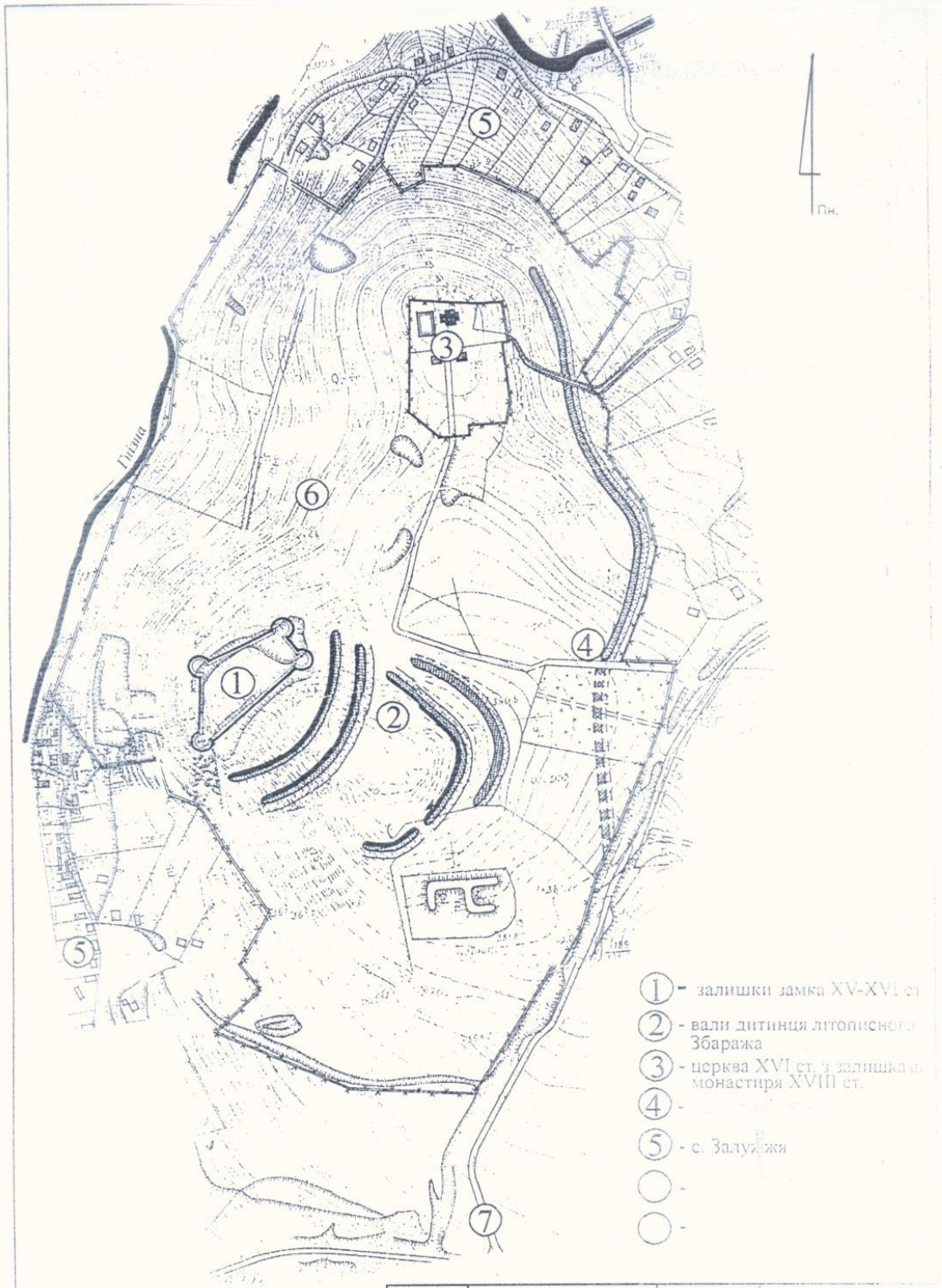
19. До паспорта додаються графічні матеріали та фото фіксація:

Найменування	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Топозйомка	1	2006 р	НДІ «Укрпроектреставрація»
План земельної ділянки	1	2017 р	ТОВ «Галицькі землі»
Схема розташування підземних порожнин	1	2018 р	Науково-виробниче підприємство «Геопром»
Архівне фото	2	30-ті роки 20 ст	Мазуранчик З. Ф.
Фото. Археологічні розкопки	1	1997 р	Інспекція охорони пам'яток історії та культури

Паспорт склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Провідний інженер відділу ОЕРПК НЗ «Замки Тернопілля»	Інженер-будівельник	Соломчак Г.В.		2018 р

Начальник управління культури
Тернопільської облдержадміністрації _____ **Г. П. Шергей**

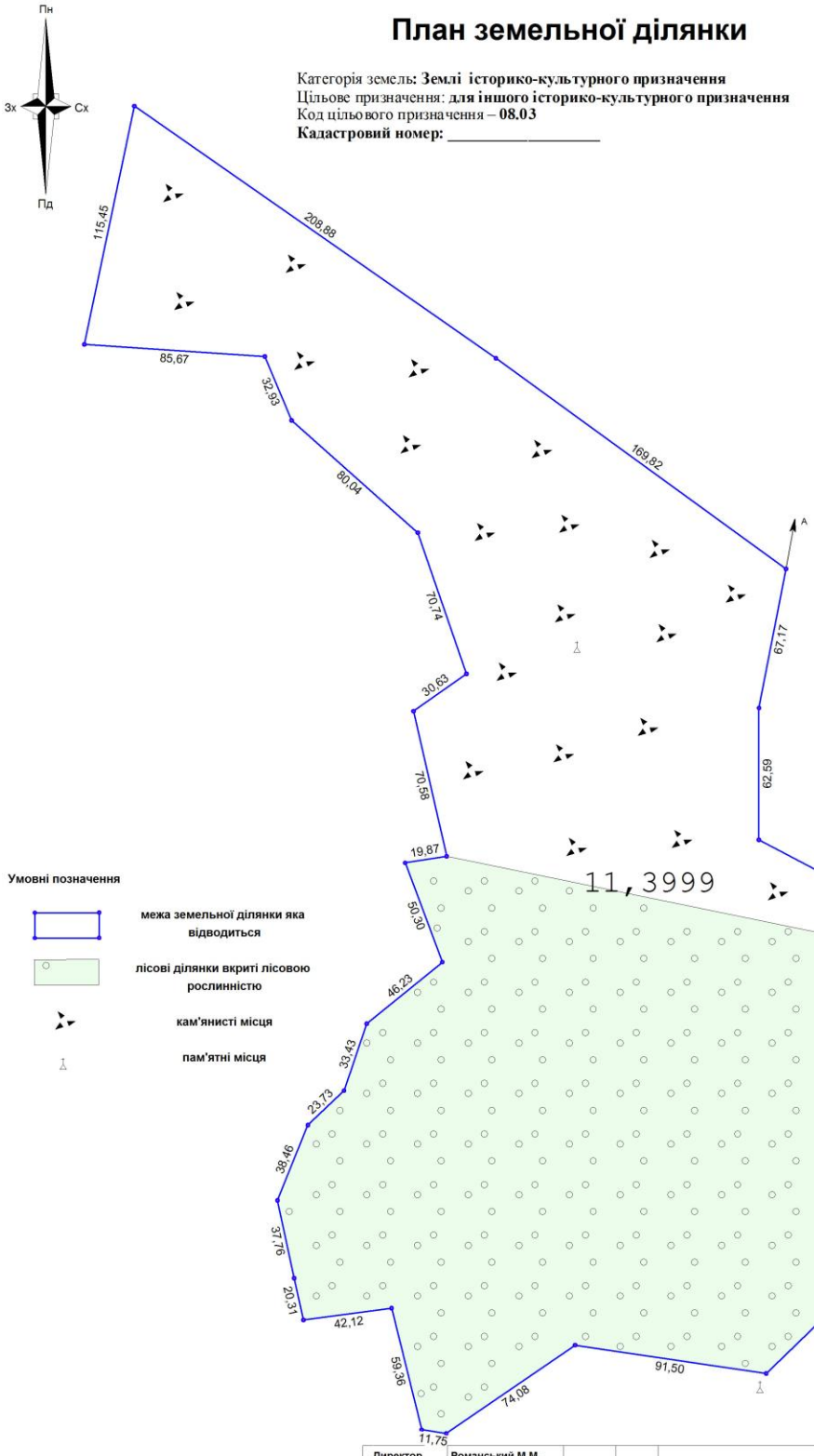


Арх. сезон	ДП "ОАСУ Подільська археологія"		Тернопільська обл., с. Старий Збараж, урочище Замкова Гора
2006	Прізвище	Дата	Давньоруське городище (X-XII ст.), дитинець літописного Збаража
Виконавець	ІДІ "Укрархідіпроект реставрація"	VIII.2006 VIII.2006 VIII.2006	Топозйомка

Масштаб 1:2000

План земельної ділянки

Категорія земель: **Землі історико-культурного призначення**
Цільове призначення: **для іншого історико-культурного призначення**
Код цільового призначення – **08.03**
Кадастровий номер: _____



Таблиця координат поворотних точок земельної ділянки

№	X	Y	Довжина	Кут
1	5 493 849,895	2 246 020,805	67,165	190°57'37"
2	5 493 783,953	2 246 008,033	62,590	180°04'24"
3	5 493 721,363	2 246 007,952	96,698	117°43'14"
4	5 493 676,378	2 246 093,551	69,602	136°13'00"
5	5 493 626,128	2 246 141,708	38,647	189°59'55"
6	5 493 588,074	2 246 135,001	172,101	225°52'16"
7	5 493 468,245	2 246 011,473	91,500	278°28'41"
8	5 493 481,733	2 245 920,968	74,084	235°32'54"
9	5 493 439,821	2 245 859,879	11,749	278°48'46"
10	5 493 441,624	2 245 848,271	59,366	346°06'40"
11	5 493 499,246	2 245 834,018	42,121	262°23'15"
12	5 493 493,670	2 245 792,268	20,307	347°25'42"
13	5 493 513,492	2 245 787,847	37,759	347°58'12"
14	5 493 550,421	2 245 779,975	38,465	021°56'13"
15	5 493 586,100	2 245 794,345	23,730	046°22'59"
16	5 493 602,472	2 245 811,529	33,432	018°37'48"
17	5 493 634,152	2 245 822,214	46,229	050°49'45"
18	5 493 663,354	2 245 858,053	50,306	339°32'00"
19	5 493 710,480	2 245 840,460	19,870	080°54'27"
20	5 493 713,624	2 245 860,076	70,587	347°11'25"
21	5 493 782,453	2 245 844,430	30,633	054°47'42"
22	5 493 800,109	2 245 869,462	70,740	341°02'05"
23	5 493 867,010	2 245 846,465	80,042	311°42'48"
24	5 493 920,274	2 245 786,722	32,938	337°13'35"
25	5 493 950,642	2 245 773,975	85,673	273°50'54"
26	5 493 956,391	2 245 688,494	115,455	011°51'39"
27	5 494 069,376	2 245 712,220	208,878	124°56'38"
28	5 493 949,736	2 245 883,440	169,817	126°00'51"
1	5 493 849,895	2 246 020,805		

Умовні позначення

- межа земельної ділянки яка відводиться
- лісові ділянки вкриті лісовою рослинністю
- кам'янисті місця
- пам'ятні місця

Опис меж
Від А до Б землі МП «ВЕГА»
(кадастровий номер не визначено)
Б до А землі Старозбаразької сільської ради
(кадастровий номер не визначено)

Директор	**Романський М.М.**			**Договір №_____**
інженер-геодезист	Курбецький С. М.			с. Старий Збараж в межах населеного пункту Збаразького району, Тернопільської області
Нач. від. зем. відносин	**Галич О. К.**			
Інженер - землевпор.	**Галич О. К.**			Технічна документація із землеустрою щодо встановлення (відновлення) межземельної ділянки
технік землевп.	**Павлюк Н.В.**			план земельної ділянки Масштаб 1:2000

Стадія	Лист	Листів
П	1	1

ТОВ "Галицькі землі"
2017

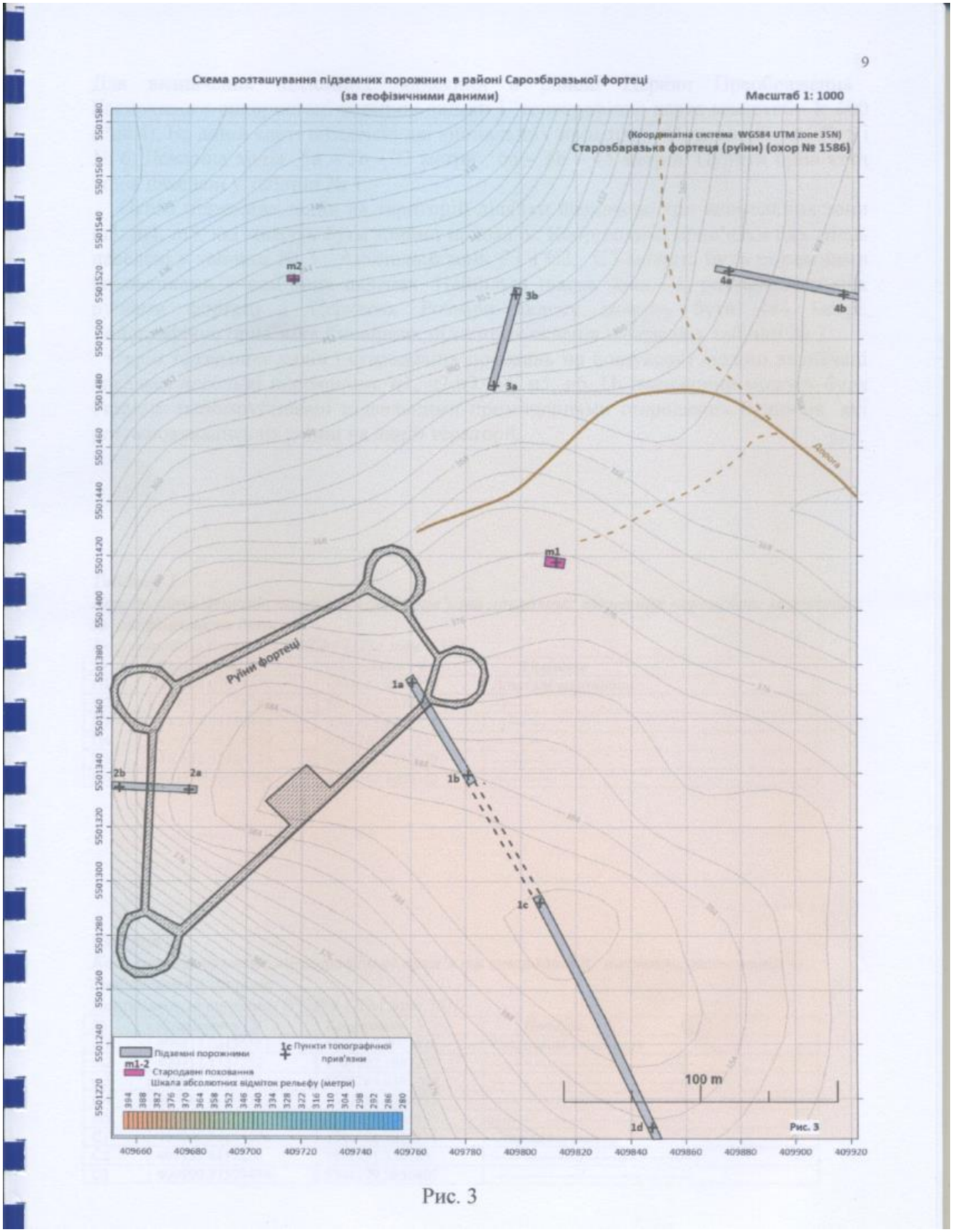
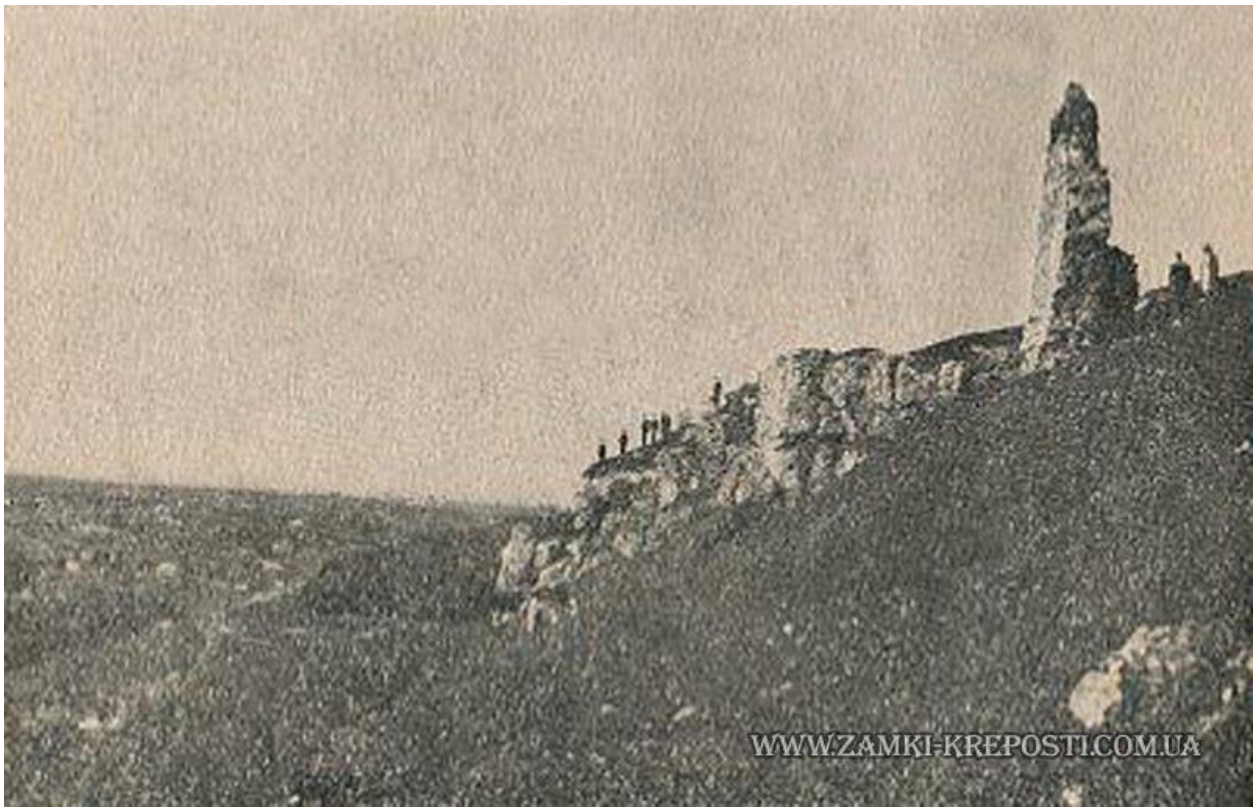

9
Схема розташування підземних порожнин в районі Сарозбаразької фортеці
(за геофізичними даними)
Масштаб 1: 1000
(Координатна система WGS84 UTM zone 35N)
Старозбаразька фортеця (руїни) (охор № 1586)
m2
3b
3a
4a
4b
Дорога
m1
Руїни фортеці
1a
1b
1c
1d
2b
2a
100 m
Підземні порожнини
1c Пункти топографічної прив'язки
m1-2
Стародавні поховання
Шкала абсолютних відміток рельєфу (метри)
394 388 382 376 370 364 358 352 346 340 334 328 322 316 310 304 298 292 286 280
5501580 5501560 5501540 5501520 5501500 5501480 5501460 5501440 5501420 5501400 5501380 5501360 5501340 5501320 5501300 5501280 5501260 5501240 5501220
409660 409680 409700 409720 409740 409760 409780 409800 409820 409840 409860 409880 409900 409920
Рис. 3

Рис. 3





Архівні фото 30-х років XX ст.



Україна
ОБЛІКОВА КАРТКА

об'єкта культурної спадщини

Залишки Старозбаразької фортеці (руїни). (Замок (руїни)).

(найменування об'єкта)

вид	Тип	Категорія пам'ятки
Архітектурний, археологічний	Комплекс, визначне місце	Національного значення.

1. Дата утворення об'єкта:

XIV – XVI сторіччя н. е. (XIII сторіччя н.е.)

2. Місцезнаходження об'єкта:

Тернопільська область, Збаразький район, с. Старий Збараж.

3. Охоронний № пам'ятки:

архітектури національного значення 1586 - Н

4. Дати і № рішень, відповідно до яких об'єкт узято на державний облік та визначено категорію пам'ятки:

Постанова Ради МіністрівУкраїни від 24.08.1963 р.(06.09.1979 р) № 970 (№442)

5. Функціональне використання:

сучасне використання	первісне призначення	інші (протягом часу існування об'єкта)
Територія Національного заповідника «Замки Тернопілля»	Замок, городище, поселення.	Пасовище

6. Стислий опис об'єкта:

Розташування	Залишки Старозбаразької фортеці (руїни) розташовані на Замковій (або Княжій) горі поблизу села Старий Збараж. Доступ до твердині з боку долини річки Гнізна утруднюють урвисті схили. Городище знаходиться на східних околицях с. Старий Збараж, на високому лівому березі р. Гнізна, на мисоподібному останці, обмеженому з заходу долиною

	р. Гнізна, з півночі – яром та старим кам'яним кар'єром, зі сходу – вузьким яром по ді якого проходить польова дорога, з півдня – яром, в урочищі Замкова Гора. Знаходиться приблизно за 2-3 км на південний захід від районного центра м. Збаража.
Характеристика об'єкта	Замок, що виник на місці дерев'яного городища був міцною твердинею, що захищала населення від набіг турецько-татарських зайд, які були в той час справжнім нещастям для тодішніх жителів наших земель. Наїзди продовжувалися періодично починаючи з 13 століття. Так було і в 1474 році, коли замок став центром героїчної оборони від татарської орди хана Айдора. Керував обороною князь Василь Збаразький. Йому не вдалося втримати твердиню, і вона була повністтю знищена. На північ від фортеці був монастир св. Онуфрія, залишки фундаменту якого можна бачити ще сьогодні. **Археологічні дослідження довели, що оборонні споруди були побудовані ще у XII-XШ ст.** На території дитинця городища були досліджені **підвальні приміщення з склепінням пізньосередньовічного замку XIV- XVI ст.** Згідно рішення виконкому Тернопільської обласної ради від 22.03.1971 р. № 147, наказу управління культури обласної державної адміністрації «Про включення та вилучення з Державного реєстру об'єктів культурної спадщини» №112 від 18.10.2005 р. взято під охорону, як багатошарову пам'ятку археології місцевого значення (ох. № 2359). Від городища залишилося три лінії добре помітної оборони –вали з ровами. Слабо прослідковується останній четвертий вал, що знаходиться поблизу сільського цвинтаря. Сільський цвинтар примикає до території городища. В культурному шарі городища фіксується кілька археологічних періодів: стоянка пізнього палеоліту 35-11 тис. р. до н. е., поселення ранньозалізного часу VII – VI століття до н. е., пізньослов'янської культури Луки Райковецької VШ - IX ст., городище давньо-руської культури X,XI,XII-XШ ст.
Наявність творів мистецтва	Не має

7. Перелік складових (для комплексу (ансамблю), визначного місця):

Залишки Старозбаразької фортеці (руїни), (багатошарова пам'ятка: стоянка пізнього палеоліту, поселення ранньозалізного часу, пізньослов'янської культури Луки Райковецької, городище давньоруської культури).

8. Ступінь схоронності об'єкта:

Добрий,задовільний, незадовільний, аварійний	Акт техстану №9/1 від 14.02.2018 р.

9. Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №
Звіт Давньоруської археологічної експедиції Тернопільського краєзнавчого музею за 1997 р	1998 р	Ягодинська М. О.	Інститут археології НАН України

10. До облікової картки додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування матеріалів	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Історична довідка	1	2018 р	Мазуранчик З. Ф.
Акт техстану	1	2018 р	НЗ «Замки Тернопілля»
Фото загального вигляду об'єкта	2	2018 р	Мазуранчик З. Ф.

Облікову картку склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Провідний інженер відділу ОЕРПК НЗ "Замки Тернопілля"	Інженер-будівельник	Соломчак Ганна Володимирівна		2018 р

Начальник управління культури
Тернопільської облдержадміністрації: **Г. П. Шергей**

8. Ступінь схоронності об'єкта:

Добрий,задовільний, незадовільний, аварійний	Акт техстану №9/1 від 14.02.2018 р.

9. Наявність науково-дослідної та науково-проектної документації на об'єкт

Найменування документації	Рік розроблення	Автор (організація)	Місце зберігання, інв. №
Звіт Давньоруської археологічної експедиції Тернопільського краєзнавчого музею за 1997 р	1998 р	Ягодинська М. О.	Інститут археології НАН України

10. До облікової картки додаються графічні матеріали та фотофіксація:

Найменування матеріалів	Кількість	Дата виконання	Виконавець
Історична довідка	1	2018 р	Мазуранчик З. Ф.
Акт техстану	1	2018 р	НЗ «Замки Тернопілля»
Фото загального вигляду об'єкта	2	2018 р	Мазуранчик З. Ф.

Облікову картку склав:

Посада та назва організації	Спеціальність, кваліфікаційний рівень	Прізвище, ініціали	Підпис	Дата складання
Провідний інженер відділу ОЕРПК НЗ "Замки Тернопілля"	Інженер-будівельник	Соломчак Ганна Володимирівна		2018 р

Начальник управління культури Тернопільської облдержадміністрації: **Г. П. Шергей**

АКТ

технічного стану об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини

№ 9/1 від 14.02.2018р

Замок (руїни).

(найменування об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини)

Археологічний, архітектурний.

(вид/види об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини)

Місцевого значення, національного значення

(категорія об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини)

Рішення виконкому Тернопільської обласної ради від 22.03.1971 р.

(номер і дата рішення про взяття на облік)

№ 147, наказ управління культури обласної державної адміністрації «Про включення та вилучення з Державного реєстру об'єктів культурної спадщини» №112 від 18.10.2005 р. Постанова Ради Міністрів УРСР №442(додаток до постанови 970) від 06.09.1979р (24.08.63р)

Археології місцевого значення 2359,
архітектури національного значення 1586.

(існуючий охоронний номер (за наявності)

Ми, що нижче підписалися, представники: **Управління культури Тернопільської обласної державної адміністрації:**

(найменування органу охорони культурної спадщини,

Шергей Григорій Платонович – начальник управління культури

(П.І.Б., найменування посади)

Пелехатий Ярослав Омелянович - головний спеціаліст відділу культури, охорони культурної спадщини управління

одного боку, і **Маціпура Анатолій Вікторович- генеральний директор Національного заповідника «Замки Тернопілля»**

(П.І.Б., найменування посади)

з іншого боку (далі - користувач), склали цей Акт про те, що цього числа нами проведено огляд технічного стану об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини

Замок (руїни) ох. № 2359, ох. № 1586

(найменування об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини, охоронний номер)

що розташована Тернопільська область, Збаразький р-н, с. Ст Збараж.

(місцезнаходження об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини)

загальною площею 11,4 га

технічна адреса вказаного об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини

Тернопільська область, Збаразький район, с Ст Збараж

У результаті огляду об'єкта (пам'ятки) встановлено:

ТЕХНІЧНИЙ СТАН ОБ'ЄКТА (ПАМ'ЯТКИ) КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ:

1.Загальний стан об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини. **В культурному шарі городища фіксується кілька археологічних періодів: пізнього**

(коротка характеристика стану об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини в цілому)

палеоліту, ранньозалізного часу, пізньослов'янської культури Луки Райковецької (УШ-ІХ ст.), давньоруської культури Х,ХІ,ХІІ-ХІІІ ст., ХV-ХVІ ст. Археологічні дослідження довели, що оборонні споруди були побудовані у ХІІ-ХІІІ ст. На території дитинця городища були досліджені підвальні приміщення з склепінням пізньосередньовічного замку ХV ст.

2.Стан збереження. **Загальний стан пам'ятки незадовільний. В культурному шарі городища фіксується кілька археологічних періодів:**

(детальний опис вигляду, стану збереження окремих частин,конструктивних елементів об'єкта

пізнього палеоліту, ранньозалізного часу, пізньослов'янської культури

(пам'ятки)культурної спадщини із зазначенням матеріалу, розміру, наявності меморіальних дошок тощо)

Луки Райковецької (УШ-ІХ ст.), давньоруської культури Х,ХІ, ХІІ-ХІІІ ст., ХV-ХVІ ст. Від городища залишилося три лінії добре помітної оборони – вали з ровами. Слабо прослідковується останній четвертий вал, що знаходиться поблизу сільського цвинтаря. Археологічні дослідження довели, що оборонні споруди були побудовані у ХІІ-ХІІІ ст.

Оборонні вали суттєво (майже вполовину) понижені у 80-х роках ХХ ст. Північно-західна частина городища разом з залишками оборонних стін замку знищені в результаті функціонування кам'яного кар'єру. На сьогодні збереглась частина кам'яної стіни та фундаменти, які засипані землею. На місці руїн замку є кам'яний пам'ятний знак у вигляді хреста. Меморіальні дошки відсутні.

3. Відомості про реставраційні та інші роботи, які були проведені на об'єкті (пам'ятці) культурної спадщини (за наявності)

Реставраційні роботи не проводились. В 1997-1999 роках проводились

(дата здійснення, проектна та підрядна організації, характер проведених робіт)

Археологічні дослідження (розкопки) Давньоруською археологічною експедицією Тернопільської інспекції охорони пам'яток історії та культури.

4. Стан території об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини:

територія в незадовільному стані.

(площа, благоустрій, озеленення, огорожа тощо)

5. Додатки _____

(матеріали фотофіксації)

Представники органу охорони культурної спадщини: _____ **Г.П. Шергей**

(Підпис) (П.І.Б.)

_____ **Я. О. Пелехатий**

(Підпис) (П.І.Б.)

_____ **А.В. Маціпура**

(Підпис) (П.І.Б.)

Заступник Міністра культури України _____ **Т. В. Мазур**

(найменування посади керівника органу охорони культурної спадщини) (Підпис) (П.І.Б.)

ТЕХНІЧНИЙ СТАН ОБ'ЄКТА (ПАМ'ЯТКИ) КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ:

1.Загальний стан об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини. **В культурному шарі городища фіксується кілька археологічних періодів: пізнього**
(коротка характеристика стану об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини в цілому)
палеоліту, ранньозалізного часу, пізньослов'янської культури Луки Райковецької (УШ-IX ст.), давньоруської культури X,XI,XII-XШ ст., XV-XVI ст. Археологічні дослідження довели, що оборонні споруди були побудовані у XII-XШ ст. На території дитинця городища були досліджені підвальні приміщення з склепінням пізньосередньовічного замку XV ст.

2.Стан збереження. **Загальний стан пам'ятки незадовільний. В культурному шарі городища фіксується кілька археологічних періодів:**
(детальний опис вигляду, стану збереження окремих частин,конструктивних елементів об'єкта
пізнього палеоліту, ранньозалізного часу, пізньослов'янської культури
(пам'ятки)культурної спадщини із зазначенням матеріалу, розміру,
Луки Райковецької (УШ-IX ст.), давньоруської культури X,XI, XII-XШ ст., XV-XVI ст. Від городища залишилося три лінії добре помітної оборони – вали з ровами. Слабо прослідковується останній четвертий вал, що знаходиться поблизу сільського цвинтаря. Археологічні дослідження довели, що оборонні споруди були побудовані у XII-XШ ст.

Оборонні вали суттєво (майже вполовину) понижені у 80-х роках XX ст. Північно-західна частина городища разом з залишками оборонних стін замку знищені в результаті функціонування кам'яного кар'єру. На сьогодні збереглась частина кам'яної стіни та фундаменти, які засипані землею. На місці руїн замку є кам'яний пам'ятний знак у вигляді хреста. Меморіальні дошки відсутні.
наявності меморіальних дошок тощо)

3.Відомості про реставраційні та інші роботи, які були проведені на об'єкті (пам'ятці) культурної спадщини (за наявності)
Реставраційні роботи не проводились. В 1997-1999 роках проводились
(дата здійснення, проектна та підрядна організації, характер проведених робіт)
Археологічні дослідження (розкопки) Давньоруською археологічною експедицією Тернопільської інспекції охорони пам'яток історії та культури.

4. Стан території об'єкта (пам'ятки) культурної спадщини: **територія в незадовільному стані.**
(площа, благоустрій, озеленення, огорожа тощо)

5. Додатки **1 аркуш**
(матеріали фотофіксації)

Представники органу охорони культурної спадщини: _____ **Г.П. Шергей**
(Підпис) (П.І.Б.)

_____ **Я. О. Пелехатий**
(Підпис) (П.І.Б.)

_____ **А.В. Маціпура**
(Підпис) (П.І.Б.)

Заступник Міністра культури України _____ **Т. В. Мазур**
(найменування посади керівника органу охорони культурної спадщини) (Підпис) (П.І.Б.)





Кам’яний пам’ятний знак у вигляді хреста. 2017р.
Вид на захід. Фото Мазуранчик З.



Вид на Замкову гору з Північного заходу. 2018 р